

Mély-ég objektumok

október - november

Észlelő	észlelés	műszer
Berente Béla (Kocsér)	9	25,0 C
Bozány Imre (Csitár)	1	10,0 T
Bucsi Gábor (Békés)	3	10x50 B
Dömény Gábor (Kajdacs)	1	25,4 T
Fidrich Róbert (Bakonycsernye)	3	24,4 T
Görgei Zoltán (Tamási)	4	5,0 L
Grubits László (Pannonhalma)	5	20x60 M
Illés Elek (Kővágószőlős)	2	10,0 T
Ivány Tamás (Ivád)	3	15,0 T
Ladányi Tamás (Balatonfűzfő)	9	5,0 L
Papp Sándor (Kecskemét)	8	24,4 T
Sápi Csaba (Kecskemét)	1	20,0 T
Szauer Ágoston (Szombathely)	5+3 fotó	15,0 MC
Szarka Levente (Kecskemét)	7	15,0 MC
Szentaskó László (Budapest)	13	19,5 T
Vicián Zoltán (Héhalom)	3	25,0 T

Összesen 16 észlelő 80 megfigyelést végzett.

Rövidítések: GX= galaxis, NY= nyílthalmaz, GH= gömbhalmaz, PL= planetáris köd, DF= diffúz köd, SK= sötét köd, LM= látómező, EL= elfordított látás, KL= közvetlen látás, T= Newton-reflektor, L= refraktor, C= Cassegrain-távcső, MC= Makszutov-Cassegrain-távcső, B= binokulár, M= monokulár.

Az őszi két igazán jellemző hónapja néhány igen jó átlátszóságú éjszakát hozott (novemberi hidegfrontok utáni tisztulás), melyeket észlelőink szerencsésen ki is használtak. A megfigyelések többsége éppen ezért novemberből érkezett. A beküldött megfigyelési anyag azonban meglehetősen heterogén eloszlású és minőségű. Sajnos az észlelési ajánlat megjelenése és a beküldés között igen kevés idő állt az észlelők rendelkezésére, amin csak a későbbiekben tudunk módosítani. A rovat vezetője személyes és levélbeni kapcsolattartás útján a továbbiakban is vállalja az aktuálissá vált vagy érdekes objektumok megfigyelésével kapcsolatos — de csak hazai tapasztalatokon alapuló — információcserét. Észlelőink ötleteit, kezdeményezéseit köszönettel vesszük!

A rovat munkájának alapját továbbra is az egyes objektumokról beérkező észlelések távcső-kategóriánkénti összevetése képezi. Referenciaszintként a korrekt észlelők munkáját vesszük alapul.

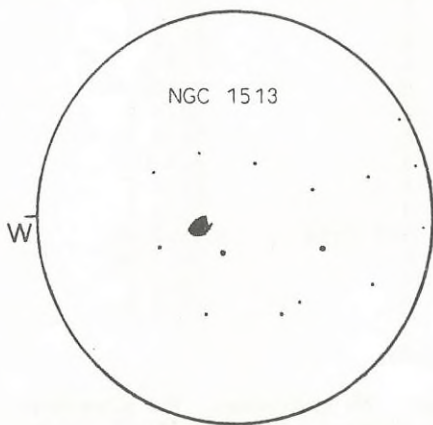
NGC 1513 NY Per

11,0 T, 32x: Homályos sűrűsödést mutat, dús csillagmezőben. 54x: Felvillan 5–6 csillag a kb. É-D megnyúltságú, talán téglalap alakú nyílthalmazban, de alapvetően ködös, bontatlan látványt nyújt. (Szauer Ágoston)

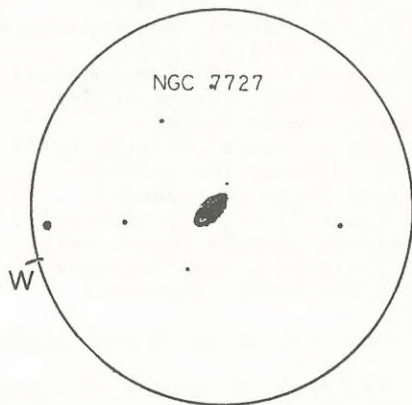
25,0 T: 133x-ősnél egy furcsa, centrum nélkülinek tűnő 13–15 tagú

sokszögszerű alakzatot és egy ehhez ÉNy-ről hajló halvány csillagívet tár fel. 222x-esnél a fő alakzat háttereként 13^m_0 – 13^m_5 tájékán halvány csillagpor. (Papp Sándor, 1981. febr. 25.)

)- A 8^m_8 összfényességű halmaz 7' területen fekszik. A kisebbek közé tartozik, eléggé szokatlan szerkezettel. Vizuálisan nem sorolható a könnyebbek közé, de hálás objektum 15–20 cm-es műszerek számára, jó égi háttérnél. A H (VII) 60 besorolású halmaz a Herschelek felfedezéseit gazdagította; csillagainak átlagfényességét 12^m_8 -ban határozza meg H. Sawyer-Hogg, amit jól magyaráz 4600 parszekes távolsága.

11,0 T 54x LM= kb. 1^0

25,0 T 150x LM= kb. $21'$

NGC 7727 GX Aqr

25,0 C, 94x: Halvány, kicsi ködösség, megnyúltsága nehezen ismerhető fel; a párás ég mellett inkább kör alakúnak tűnt. Mérete $2'$ – $3'$ táján. Kompakt, majdnem csillagszerű maggal rendelkezik (Berente Béla)

25,0 T, 150x: Ovális fényfolt, enyhe centrummal látszik. EL-sal kb. $2' \times 1'$ méretű lehet, lapultsága PA $295^0/115^0$ táján. Centruma egyértelmű, de nem csillagszerű. Könnyebb, mint az NGC 7723 Aqr GX. (Vicián Zoltán)

)- A 70 millió fényévre fekvő 10^m_7 fényességű GX a $-12^0_{34}'$ deklináció mellett még jól megfigyelhető Magyarországról is, de részleteihez legalább 20 cm-es távcső szükséges. John Herschel számolt be először vizuális jellemzőiről, melyek egyébként egy S típusú spirálgalaxist fednek.

NGC 7469 GX Peg

27,0 T, 118x: Viszonylag fényes maggal rendelkező, kompakt, $1'$ tájéki ködös objektum. A mag fényessége 1989. szeptember 23-án 21:45 UT-kor 13^m_2 . (Fidrich Róbert)

)- Az NGC 7469 GX SG típusú, Seyfert-galaxis. Magjának fényváltozását 12^m_5 – 13^m_3 közé tehetjük, de ez meglehetősen bizonytalan. A köd összfényességére eltérő adatok ismertek (11^m_6 ill. 12^m_8), az előbbi valószínűbbnek tűnik a kicsiny, $1;1$ -cel látszó átmérő miatt. A PVH programjában is szereplő objektum észlelését legalább 20 cm átmérőjű távcsővel rendelkezőknek ajánljuk.

Kistávcsöves észlelések

Mivel észlelőink jó része nem rendelkezik a halványabb objektumok megfigyeléséhez szükséges nagyobb (20–25 cm-es) műszerrel, korlátozott terjedelemben ugyan, de e számtól kezdődően kistávcsöves észleléseket is közlünk. Messier-objektumoknál rajzok közlésétől eltekintünk.

NGC 6913 (M39) NY Cyg

5,0 L, 20x: Nagyjából ötszög alakú, kissé szétszórt halmaz, tucatnyi felismerhető taggal (Molnár Zoltán). 15,0 T, 50x: Már teljesen bontott, feltűnő, közel téglalap alakot formáló négyszög, ÉK-en szétnyílni látszik, kevés a csillag (Iványi Tamás). 15,0 MC, 140x: Tűlbontott, kb. 15–20 csillag, a fényesebb tagok egy téglalapot formálnak (Szarka Levente).

NGC 598 (M33) GX Tri

10x50 B: A már párás ég miatt eleinte nem meggyőző, később jól kiemelkedő, nagyméretű, de szabálytalan ködösség, szürkés színárnyalattal, éppen felismerhető központtal (Bucsi Gábor).

NGC 628 (M74) GX Psc

20x60 M: Több sikertelen észlelési kísérlet után egy csipős (hidegfrontos) éjszakán könnyen azonosítottam az éta Psc csillaggal egy LM-ben. 6'–7'-es kis fényességű korong, meglepő, mennyire elkülönül a kb. 1'–2'-es mag a csak EL-sal érezhető halótól (Grubits László).

NGC 1068 (M77) GX Cet

5,0 L, 34x: Mintha egy ködbe ágyazott kettőscsillag lenne. Elég halvány, EL-sal jobban érezhető (Görgei Zoltán). 5,0 L, 22x: Kitűnő átlátszóságnál halványan dereng. 34x: Biztosabb látvány, kissé elnyúlt, magja van, mellette egy csillag látszik, kifliszerű halo övezi, de összfényessége így is elég csekély (Ladányi Tamás). 20x60 M: A delta Ceti mellett elég könnyű volt meglátni, 4'–5' méretű, ellipszis alakú fényfolt, amely fokozatosan vész bele a háttérbe (Grubits László).

NGC 2068 (M78) DF Ori

5,0 L, 22x: Legyező alakú, halványan derengő folt. Az északi rész fényesebb, míg dél felé fokozatosan olvad a háttérbe. A nagyítást nem bírja (Ladányi Tamás)! 20x60 M: elég fényes, EL nélkül is látható 6'–7' tájéki, kissé szabálytalan, bár majdnem kör alakú fényfolt. Ugyancsak érezhető tőle ÉK-re az NGC 2071, amelyet feleakkorának találtam, mint az M78-at, és kissé elnyúltnak K–Ny irányban. Mindkét köd körvonalai lágyak, elmosódtak. Az NGC 2067 és 2064 nem látszik (Grubits László)!

)– A 20x60-as binokulár ill. ez esetben monokulár hatékonysága a diffúz ködök észlelésére, és további megfigyelésekre biztat. Kérjük a nagyobb binokulárral rendelkezőket, próbáljanak kevésbé észlelt diffúz ködöket is célba venni!

PAPP SÁNDOR

Helyreigazítás: A téli ég alatt c. cikkben (Meteor 89/12) téves gépelés folytán a 125 Tau "feletti" kettőscsillag nem ST 749 Aur, hanem ST 749 Tau.